

Aan
de gemeenteraad

Gemeentebestuur
Spuiboulevard 300
3311 GR DORDRECHT

T 14078
F (078) 770 8080
www.dordrecht.nl

Datum 19 december 2017
Ons kenmerk SBH/1984759
Begrotingsprogramma Leefbaarheid en stedelijk beheer
Bijlage(n) 3
Betreft RAADSINFORMATIE inzake Boomziekten 2017 Dordrecht

Contactpersoon
L. van der Vegt
T (078) 770 4616
E l.vander.vegt@dordrecht.nl

Samenvatting

De hoofdlijn van deze 'stand van zaken boomziekten 2017' is dat:

- de *essentaksterfte* is fors aanwezig in Dordrecht. Uit de monitoring en inspectie van dit jaar blijkt dat circa *80% van de essen ziek is*. Als de ziekte zich doorzet zoals het nu lijkt, heeft dat grote gevolgen, zowel financieel als landschappelijk/stedenbouwkundig. Dit zal vermoedelijk leiden tot een Kadernotaclaim. Daar komen wij begin 2018 uitgebreider bij u op terug.
- de *kastanjabloedingsziekte* sinds 2011 een wisselend beeld geeft;
- de mate van aantasting door *massariaziekte* (bij platanen) sinds 2014 per jaar varieert;
- het aantal aangetaste bomen met *iepziekte* en *watermerkziekte* stabiliseert;
- wij het onderzoek naar aanleiding van de *Kadernotaclaim Boomziekten* verantwoorden in bijlage 3.

Wij blijven de vitaliteit, waaronder het ziektebeeld, van de bomen monitoren. Daarbij nemen wij waar nodig maatregelen, in het bijzonder wanneer de veiligheid in het geding is en ziektebestrijding mogelijk is. Ook blijven wij (binnen de mogelijkheden) meedoen met landelijke onderzoeken.

Wij rapporteren u vanaf dit jaar door middel van deze 'stand van zakenbrief' over de inzet van de maatregelen in verband met het extra budget á € 100.000,- per jaar (voor de periode 2017 t/m 2020) voor aanpak van boomziekten, zie bijlage 3. Wij informeren u eind 2018 of begin 2019 opnieuw over de ontwikkeling in de boomziekten in Dordrecht of eerder indien daar aanleiding voor is, zoals voor de gevolgen van de essentaksterfte in de eerste helft 2018.

Inleiding

Sinds 2013 informeren u jaarlijks over de stand van zaken ten aanzien van de boomziekten. Onze laatste brief over dit onderwerp was van 10 januari 2017 (SBH/1765646), toen hebben wij u geïnformeerd over de stand van zaken betreffende de boomziekten in Dordrecht over 2016.

In deze brief informeren wij u over de stand van zaken boomziekten 2017. Als bijlage (nr. 3) bij deze brief treft u onze eerste rapportage aan over genomen stappen naar aanleiding van de toegekende *Kadernotaclaim Boomziekten*.

Doelstelling

We streven naar een zo gezond mogelijk bomenbestand in Dordrecht met daarbij adequate aandacht voor de zieke of aangetaste bomen om de risico's op schade of overlast te beperken. Daarbij blijven wij actief communiceren over ontwikkelingen bij bomen en boomziekten.

Datum 19 december 2017
Ons kenmerk SBH/1984759

Stand van zaken/de feiten

1. Wij monitoren de ontwikkelingen van boomziekten.
2. Waar nodig nemen wij maatregelen om schade door of verspreiding van ziekten tegen te gaan en om overlast voor bewoners te beperken.
3. Wij communiceren gericht bij ontwikkelingen of activiteiten aan bomen.
4. Wij verantwoordt vanaf 2017 de maatregelen die verband houden met het extra budget van € 100.000,- per jaar (voor 2017 t/m 2019) via deze jaarlijkse 'raadsinformatiebrief boomziekten'.

Toelichting

1.1 Stadsbeheer monitort de ontwikkelingen van de boomziekten

Wij monitoren gericht die boomziekten waar risico's aanwezig zijn in het kader van veiligheid in de openbare ruimte en/of waar een sterke toename van de boomziekten blijkt. Daarmee weten wij wat er aan de hand is en zijn wij in staat om gerichte maatregelen te nemen met het doel de risico's zo veel mogelijk te beperken. Concreet monitoren wij de kastanjabloedingsziekte, massariaziekte (platanen), iepziekte, watermerkziekte (bij wilgen) en essentaksterfte. Daarnaast monitoren wij de eikenprocessierups, die echter geen ziekte is maar een plaaginsect voor mens en dier.

1.2 Stadsbeheer inspecteert ieder jaar 1/6 van de bomen

Naast de gerichte inspectie op specifieke bomen (dit zijn bomen met boomziekten, de minder vitale bomen en bomen met een verhoogd risico), inspecteren wij ieder jaar 16% van onze bomen. Wij schouwen, gelijktijdig met het snoeien, hiermee één keer per zes jaar al onze bomen op gezondheid en vitaliteit.

De normale frequentie van één keer per vier jaar is in 2013, als gevolg van bezuinigingen, voor in de periode van 2014 t/m 2019 verlaagd naar één keer per zes jaar. Bij de behandeling van de Kadernota 2020 komt er een afweegmoment voor de Raad om te besluiten over de of de snoei- en inspectiefrequentie.

1.3 De stand van zaken bij deze ziekten en plagen in Dordrecht

De specifieke monitoringsgegevens per december 2017 staan in [bijlage 1](#) (dit is een actualisatie van de versie van december 2016). Uit deze gegevens blijkt dat:

- de *kastanjabloedingsziekte* sinds 2011 een wisselend beeld geeft. Op dit moment is 50% van de kastanjes in Dordrecht aangetast, dat zijn circa 450 bomen. In 2017 zijn 35 aangetaste bomen gerooid, waaronder kastanjes op markante locaties zoals de Buiten Walenvest;
- de *essentaksterfte* is fors aanwezig in Dordrecht. Uit monitoring en inspectie blijkt dat **circa 80%** van de essen ziek is. Als de ziekte zich doorzet zoals het nu lijkt, zijn de gevolgen groot, zowel financieel als landschappelijk/stedenbouwkundig. Dit zal waarschijnlijk leiden tot een (Kadernota)claim. Daar komen wij in 2018 uitgebreider bij u op terug. Wij gaan de recent beschikbaar gekomen (concept) rapportage nader bestuderen en bezien wat de consequenties daarvan zijn.
- de mate van aantasting van *massaria* (*ziekte bij platanen*) sinds 2014 per jaar varieert. In 2017 was de aantasting afgenomen ten opzichte van voorgaand jaar;
- zowel de *iepziekte* als de *watermerkziekte* in Dordrecht stabiel lijkt;
- het aantal eiken waarop de *eikenprocessierups* is waargenomen de afgelopen jaren sterk varieert (van circa 770 in 2012 naar 60 bomen in 2013 en 770 in 2017). De nesten met rupsen zijn de laatste twee jaar kleiner ten opzichte van voorgaande jaren. De verschijning van de eikenprocessierups is onder andere sterk afhankelijk van de weersomstandigheden.

Datum 19 december 2017
Ons kenmerk SBH/1984759

1.4 Nieuwe ziekten of plagen

De *Aziatische Essenprachtkever* en *Aziatische boktor* (zie 3.3 in bijlage 2) komen nog niet in Nederland voor. Als deze in Dordrecht komt, kan het effect groot zijn. De larve van de Aziatische Essenprachtkever graaft zich een ring door de bast van de boom, waardoor de sapstroom blokkeert en de boom dood gaat. Omdat deze kever zich gemakkelijk verspreidt van de ene naar de andere boom kunnen de effecten groot zijn. Het is niet de vraag óf deze kever in Nederland komt, maar wanneer. Het moment is niet te voorspellen.

De bestrijding van deze insecten is in Nederland ondergebracht bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit. De NVWA is verantwoordelijk voor het nemen van maatregelen, bijvoorbeeld het rooien van alle essen of begroeiing binnen een bepaalde afstand van de aangetroffen kever.

1.5 Monitoring

Op grond van zowel de analyses uit inspectiegegevens als de waarnemingen van medewerkers, monitoren wij die bomen waar een risico is of kan ontstaan.

2.1 We nemen maatregelen om de ziekten of aantastingen te voorkomen of te bestrijden

- De maatregelen per boomziekte of plaag staan in bijlage 2, waarin ook de boomziekten per soort zijn beschreven.
- De maatregelen zijn erop gericht om verspreiding van ziekten zo veel als mogelijk tegen te gaan, aantastingen te verwijderen en overlast bij bewoners te verkleinen of te voorkomen.
- Een van de maatregelen voor de lange termijn is het tegengaan of voorkomen van monocultuur. Biodiversiteit is een belangrijk onderwerp bij het beheer van bomen. Hiermee wordt het totale bomenbestand minder gevoelig voor boomziekten.
- Het is niet mogelijk alle aantastingen en ziekten tegen te gaan.
- Een deel van de ziekten en aantastingen is (volgens deskundigen) een gevolg van de klimaatontwikkeling op wereldniveau en wereldhandel.
- Onze maatregelen zijn erop gericht om de risico's op schade of overlast door bomen te verkleinen.

2.2 Landelijke ontwikkelingen volgen

- We blijven de landelijke ontwikkelingen volgen en blijven, binnen onze mogelijkheden, in gesprek met maatschappelijke instanties of partners om kennis uit te wisselen. Dordrecht participeert in kennisnetwerken rondom massariaziekte en essentaksterfte. Wij werken samen met o.a. de WUR (Wageningen University and Resaerch) voor specifieke preventiemaatregelen.
- Wij hebben in 2015 een overeenkomst gesloten met een expertbedrijf (BTL-Bomendienst) om kennis uit te wisselen en samen te werken.
- Wij hebben in 2015–2016 een proef met warmtebehandeling van de kastanjabloedingsziekte gedaan in samenwerking met de Wageningen. De resultaten zijn:
 - als de behandeling goed wordt uitgevoerd, is de herstelkans groot;
 - behandeling van gezonde bomen lijkt geen effect te hebben.Er is vervolgonderzoek nodig, onder andere om de effectiviteit van deze behandeling vast te kunnen stellen.

Datum 19 december 2017
Ons kenmerk SBH/1984759

3.1 *Communiceren*

Wij communiceren gericht indien er aanleiding voor is. Wij:

- informeren bewoners als we maatregelen aan bomen uitvoeren die in hun woonomgeving staan;
- versturen persberichten als we maatregelen op grotere schaal nemen of als er belangrijke ontwikkelingen zijn;
- geven actuele informatie via de website (www.dordrecht.nl/bomen) over boomziekten en aantastingen;
- informeren u als raad over de stand van zaken in de ontwikkeling van de boomziekten als daar aanleiding voor is.

4.1 *Extra budget Boomziekten / Kadernotaclaim 2017*

De raad heeft in juni 2016 ingestemd met de Kadernotaclaim voor Boomziekten. Dat betekent dat voor de jaren 2017 t/m 2019 jaarlijks € 100.000,- beschikbaar is voor aanpak van boomziekten. Met deze middelen kunnen wij verder en op grotere schaal maatregelen treffen en experimenteren.

Landelijk komt er steeds meer kennis beschikbaar hoe we boomziekten preventief kunnen aanpakken en hoe we het beste met de aantastingen kunnen omgaan. We willen hierbij inzetten op drie sporen:

1. Concrete maatregelen om aantastingen te bestrijden, te verminderen en bomen te consolideren (NB. De kosten voor het rooien en vervangen van zieke bomen, komen ten laste van het reguliere groenbudget).
2. Preventie maatregelen.
3. Meedoen aan landelijk onderzoeken op de boomsoorten die voor Dordrecht betekenisvol zijn.

De maatregelen betreffen onder andere:

- Het behandelen van kastanjes in relatie tot de kastanjabloedingsziekte.
- Het optimaliseren van groeiplaatsen op markante plaatsen in de stad.
- Het versnellen van het onderzoek naar o.a. de essentaksterfte met onze kennispartners.
- Het optimaliseren van monitoringstool voor o.a. massariaziekte.

Door middel van deze jaarlijkse 'raadsinformatiebrief boomziekten' verantwoorden wij vanaf 2017 de inzet van de maatregelen in verband met dit extra budget. In [bijlage 3](#) kunt u lezen welke maatregelen wij nemen.

Kosten en dekking

De kosten voor het nemen van de maatregelen¹ inzake boomziekten vallen onder het product Groen. In 2017 bedragen deze kosten volgens de huidige prognose circa € 125.000,-. Binnen het product Groen is hiervoor slechts beperkt budget aanwezig, namelijk € 32.000,-. De kosten bezien en verantwoorden wij jaarlijks op rekeningbasis.

In ons risicoprofiel houden we overigens rekening met niet-voorziene/begrote kosten voor het verwijderen/vervangen van zieke bomen. In Naris, het risicoprogramma van de gemeente Dordrecht, is het risico in 2013 voor boomziekten en de essentaksterfte ingeschat op een bedrag tussen de € 88.000,- en € 500.000,-.

¹ De maatregelen zijn hoofdzakelijk: onderzoek, monitoring, bestrijding en het vervangen van zieke bomen.

Datum 19 december 2017

Ons kenmerk SBH/1984759

Begin 2018 komen wij uitgebreider bij u terug over onder andere de financiële gevolgen van de aanwezigheid van de essentaksterfte in Dordrecht, naar aanleiding van de uitkomsten van de inspectie op de aanwezigheid van de essentaksterfte. Dan actualiseren wij ook de opgenomen bedragen in Naris.

Duurzaamheid

Met de aandacht en aanpak voor boomziekten streven wij een duurzaam bomenbestand na.

Communicatie en inclusief beleid

Deze uitkomst van de jaarlijkse stand van zaken van de boomziekten geeft nu nog geen aanleiding voor extra communicatie. Dat willen wij wel begin 2018 doen bij de rapportage over de essentaksterfte.

Inclusief beleid is niet van toepassing op dit onderwerp.

Tijdsplan, vervolg en evaluatie

- Wij blijven de vitaliteit, waaronder het ziektebeeld, van de bomen monitoren.
- Daarbij nemen wij maatregelen waar nodig, in het bijzonder wanneer de veiligheid in het geding is en ziektebestrijding mogelijk is.
- Wij informeren u eind 2018/begin 2019 opnieuw over de ontwikkeling in de boomziekten in Dordrecht, of eerder indien daar aanleiding voor is.
- In de eerste helft van 2018 informeren wij u over de gevolgen van de aangetroffen essentaksterfte in Dordrecht.

Bijlagen

1. Stand van zaken boomziekten en plagen 2017.
2. Boomziekten en maatregelen aan bomen in Dordrecht 2017.
3. Verantwoording inzet van de extra financiële middelen Kadernotaclaim boomziekten.

Wij vertrouwen er op u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Het college van Burgemeester en Wethouders
de secretaris de burgemeester

M.M. van der Kraan

A.W. Kolff